

Dans åk 6

Lärarinformation

Förord

Skolverket fick i oktober 2010 i uppdrag av regeringen att förbereda förändringar av den förberedande dansutbildningen i grundskolan och yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan. I december 2010 beslutade riksdagen om en ny dansutbildning i enlighet med regeringens förslag.

Skolverkets uppdrag innebar bland annat att utforma och fastställa nya kurs- och ämnesplaner för dansutbildningen, kunskapskrav och bedömningsgrunder som skulle ligga till grund för färdighetsproven vid antagningen av elever.

Uppdraget till Skolverket innefattade också att ta fram material som stöd för arbetet med bedömning och betygssättning av dansämnena på den nya dansutbildningen enligt den nya betygsskalan. Det material som presenteras här har utformats med utgångspunkt från de nya kursplanerna för dansutbildningarna och kunskapskraven i ämnet dans.

För att få bredd på materialet för grundskolan har genrerna klassisk balett (årskurs 6) och modern nutida dans (årskurs 9) valts ut i det centrala innehållet. För gymnasieskolan finns motsvarande bedömningsstöd för ämnet dansteknik. I materialet ges förtydligande exempel på prestationer motsvarande olika delar av kunskapskraven och för de olika betygsstegen E, C och A. Vid betygssättningen har läraren att ta hänsyn till hela kunskapskravet.

Vi hoppas att materialet ska ge gott stöd vid bedömning av elevers prestationer och på så sätt bidra till en likvärdig betygssättning över landet.

Karin Hector-Stahre
Enhetschef

Roger Persson
Undervisningsråd

ÄMNE: DANS

DANSTEKNIK – KLASSISK BALETT

Föreliggande bedömningsstöd tar sin utgångspunkt i kursplanen för ämnet dans. Syftet är att konkretisera delar av kunskapskraven för att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig bedömning och betygssättning av ämnet.

Bedömningsstödet tar endast upp delar av kursplanen och vid betygssättningen måste läraren ta hänsyn till hela kunskapskravet.

I materialet exemplifieras delar av kunskapskraven med avsikt att stödja läraren vid betygssättningen. De förtydligande exemplen beskriver elevprestationer med utgångspunkt i 1:a stycket i kunskapskraven för ämnet och behandlar dansteknik i genren **klassisk balett**. Dessa utdrag ur kunskapskraven återfinns i vänsterspalten, uppdelade i olika delar. I högerspalten ges sedan exempel på hur den beskrivna förmågan kan ta sig uttryck på de olika betygsstegen E, C och A. Exempelen kan alla knytas till någon eller några delar av det centrala innehållet för ämnet.

KUNSKAPSKRAV E

FÖRTYDLIGANDE EXEMPEL

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I KLASSISK BALETT UTFÖRS

För att eleven ska kunna utföra rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk behöver eleven arbeta fysiskt korrekt. Den anatomiskt korrekta placeringen bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar. När eleven bygger en muskulär styrka som framför allt betonar den inre muskulaturen skapas en stabil grund för att utveckla rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk.

En anatomiskt korrekt placering innebär att vikten är jämnt fördelad på foten/fötterna som varken pronerar eller supinerar och att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att vara i balans och beredd på att utföra viktförskjutningar.

När eleven använder utåtrotationen på ett anatomiskt korrekt sätt innebär det att eleven aktivt utåtrotterar utifrån sina egna fysiska förutsättningar och med tillräckligt utvecklad muskelstyrka förmår eleven konsekvent vara i balans och hålla placering och utåtrotation både i övningar vid stången och ute på golvet.

Eleven kan med **viss säkerhet** utföra rörelsevokabulär i den klassiska balettens (och andra dansgenrens formspråk).

Att rörelsevokabulär utförs med **viss säkerhet** innebär exempelvis när det gäller anatomiskt korrekt placering och utåtrotation:

Eleven arbetar med en förlängning i överkroppen/torso men glömmer ibland att aktivt skapa en linje genom ryggraden som går i två riktningar dels upp genom nacke och huvud och dels ner genom bäckenet. Det innebär att den muskulära aktiviteten inte alltid är balanserad och det kan visa sig genom för lite muskelaktivitet eller genom att det uppstår spänningar i kroppen. Mellan axlarna skapas ofta en balans med breddning på både fram- och baksidan av överkroppen.

Eleven lyckas ofta behålla lodlinjen som sett från sidan går från huvudet, genom axlarna och bäckenet ner till fötterna och använder då ett aktivt stöd av inre och yttre bukmuskler. Ibland är stödet inte tillräckligt och eleven kan då under korta sekvenser ha svårigheter med att hålla placeringen och utåtrotationen. När aktiviteten inte är tillräcklig kan det visa sig genom att eleven hänger i ländryggraden och att svanken överdrivs och/eller att axlarna åker bak.

Under stångarbetet arbetar eleven ofta i balans med endast lätt stöd av stången. När eleven stödjer sig för mycket på stången kan det resultera i att eleven förlorar lodlinjen och/eller att det blir onödiga spänningar i kroppen. Ibland har eleven en tendens att ha större fokus på det arbetande benet och glömmer att aktivt arbeta med ståbenets utåtrotation. Resultatet kan bli att eleven inte längre står i balans, hänger i höft- knä- och fotled, förlorar lodlinjen och ståbenets fot supinerar eller pronerar.

När eleven gör en demi-plié i övningar är den oftast korrekt och knäna följer då fotleden i en lodrät linje under hela momentet. När styrkan inte är färdigutvecklad kan det visa sig genom att eleven tillfälligt tappar den lodräta linjen mellan knä och fotled i själva böjningsmomentet och knäet/knäna faller framåt. Eleven kan hitta tillbaka till lodlinjen genom lärarens hjälp.

Att rörelsevokabulär utförs med viss säkerhet innebär till exempel när det gäller koordination, stil, form och linjerenhet:

Elevens förmåga att koordinera rörelser kan visa sig i övningar som använder olika port de bras tillsammans med exempelvis développé. Under korta sekvenser kan eleven förlora koordinationen genom att exempelvis fokusera på benrörelserna och då glömma bort att arbeta med tillhörande port de bras. Resultatet kan bli att elevens développéövning skapar hackiga rörelser i stället för ett flöde där rörelserna binds ihop.

Vid till exempel en fonduövning använder eleven ofta inte den kortaste mest direkta vägen från rörelsens utgångspunkt till dess avslut. Eleven har i stället en tendens att leta sig fram till rörelsens slutpunkt och rörelsens form fullföljs inte. Det innebär att rörelsens linjer stilmässigt blir otydliga.

Att rörelsevokabulär utförs på ett i huvudsak fungerande sätt när det gäller dynamiken och variationer i rörelsekvantiteter innebär:

Skilnader i rörelsekvantiteter kan bedömas genom att eleven har förmåga att utföra övningar med dynamiska skilnader såsom adagio och petit allegro.

I hoppövningar kan eleven ha svårigheter med att använda en elastisk plié vilket innebär att eleven inte använder golvet för att skjuta ifrån eller landa med motstånd. Resultatet kan bli att hoppet upplevs som stumt.

Vid adagioövningar kan eleven oftast binda ihop rörelserna och skapa en i huvudsak sammanhängande rörelsesekvens. Eleven lägger ofta större vikt vid helheten och glömmer ibland bort de dynamiska skilnaderna, men kan efter påminnelse från läraren komma ihåg det. Adagiot utförs till största delen i balans, även om hon eller han ibland inte har tillräcklig styrka eller stabilitet för att hålla alla rörelsemoment fullt ut. Eleven utför oftast flera av momenten med en elasticitet i rörelserna och utför adagiot med linjerenhet. Adagiot har till största delen flöde i rörelserna och utförs ofta med en lätthet i rörelseuttrycket även om varje rörelsemoment inte fullt ut följs till sitt maximum.

SPATIAL FÖRMÅGA

Att med viss säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:

När eleven gör övningar som innehåller croisé, effacé och ecarté kan eleven riktningarna i rummet. Men i övningar är eleven ibland otydlig med hur kroppens linjer förhåller sig till rummet. Resultatet kan bli att riktningarna både i förhållande till kroppen och till rummet upplevs som otydliga.

Eleven kan ha en tendens att vara mer uppmärksam på den egna insatsen och inte alltid anpassa storlek och energi på rörelserna till rummet och meddansare. Resultatet kan visa sig genom att eleven inte håller sin plats i rummet och/eller ibland hamnar för nära andra. Eleven kan efter påminnelse från läraren lättare hålla sin plats i rummet.

Vid petit allegro koordinerar eleven rörelser med byten av riktningar i rummet. Ibland fokuserar eleven rörelseövningarna framför användningen av rummet vilket kan innebära att eleven klarar byten av riktningar med bibehållen form och linjer men ibland tappar tydlighet i rummets riktningar. Efter påminnelse från läraren kan eleven hitta tillbaka till rummets riktningar.

Eleven utför på ett **i huvudsak fungerande** sätt variationer i rörelsekvantiteter, rörelseflöde och dynamik.

Eleven kan **med viss säkerhet** anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande.

Vid en kombination som innehåller till exempel glissade och assemblé kan eleven binda ihop stegen, men klarar inte alltid av att byta vikt och få med sig hela kroppen utan ligger hela tiden lite efter. Det kan bero på att stabiliteten i center inte är tillräcklig och kan skapa otydlighet både i rörelsens utförande och i användning av rummet.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelser relaterar till musik och tid.

Eleven följer och **anpassar till viss del** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

Att följa och till viss del anpassa danstekniken till olika musikaliska aspekter innebär: Eleven interagerar och samspelar inte alltid med musiken. Utifrån övningens instruktioner, kan eleven ibland avgöra hur en rörelsesekvens ska fraseras musikaliskt. Relationen till musiken kan visa sig när eleven exempelvis gör en valskombination och har en tendens att ligga efter musiken. Det kan också visa sig genom det sätt eleven fraserar och rytmiserar rörelser i en kombination. Ofta kan eleven exempelvis frasera mellanstegen musikaliskt och ge stora rörelser utrymme men de dynamiska skillnaderna blir inte tillräckligt tydliga. Resultatet kan bli att rörelsekombinationen kan upplevas som alltför jämn.

Ett annat exempel kan vara en rörelsekombination med tåspets (för flickor) där eleven ska använda attack och motstånd. Där kan eleven ha problem att utföra dynamiska skillnader och den musikaliska fraseringen blir då otydlig.

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I KLASSISK BALETT UTFÖRS

För att eleven ska kunna utföra rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk behöver eleven arbeta fysiskt korrekt. Den anatomiskt korrekta placeringen bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar. När eleven bygger en muskulär styrka som framför allt betonar den inre muskulaturen skapas en stabil grund för att utveckla rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk.

En anatomiskt korrekt placering innebär att vikten är jämnt fördelad på foten/fötterna som varken pronerar eller supinerar och att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att vara i balans och beredd på att utföra viktförskjutningar.

När eleven använder utåtrotationen på ett anatomiskt korrekt sätt innebär det att eleven aktivt utåtrotterar utifrån sina egna fysiska förutsättningar och med tillräckligt utvecklad muskelstyrka förmår eleven konsekvent vara i balans och hålla placering och utåtrotation både i övningar vid stången och ute på golvet.

Eleven kan med **säkerhet** utföra rörelsevokabulär i den klassiska balettens (och andra dansgenrens formspråk).

Att rörelsevokabulär utförs med säkerhet när det gäller anatomiskt korrekt placering och utåtrotation innebär exempelvis:

Eleven arbetar med en aktiv förlängning av överkroppen/torso och skapar en linje genom ryggraden som går i två riktningar dels upp genom nacke och huvud och dels ner genom bäckenet. Den muskulära aktiviteten är ofta balanserad och det skapas en lodlinje utan spänningar. Mellan axlarna skapas ofta en balans med breddning på både fram- och baksidan av överkroppen.

Eleven använder ofta ett aktivt stöd av inre och yttre bukmuskler och håller lodlinjen, som sett från sidan går från huvudet, genom axlarna och bäckenet ner till fötterna. Vid exempelvis en demi-plié följer knäna fotleden i en lodrät linje under hela momentet.

Under stångarbetet arbetar eleven oftast i balans vid stången med endast lätt stöd av stången. Ibland, när eleven stödjer sig för mycket på stången kan det resultera i att eleven förlorar lodlinjen och/eller att det uppstår onödiga spänningar i kroppen.

Eleven använder ofta utåtrotationen på ett anatomiskt korrekt sätt. Det innebär till exempel att aktivt utåtrottera både ståben och arbetande ben utifrån de egna fysiska förutsättningarna. Ibland tappar eleven det aktiva arbetet med utåtrotationen och har större fokus på det arbetande benet.

Att utföra rörelsevokabulär med säkerhet innebär till exempel när det gäller koordination, stil, form och linjerenhet:

Elevens förmåga att koordinera rörelser kan visa sig i övningar som använder olika port de bras tillsammans med exempelvis développé. Då kan eleven koordinera arm- och benrörelser, skapa flöde i rörelserna medan det dynamiska samspelet mellan benrörelser och port de bras fortfarande behöver utvecklas.

Vid till exempel en fonduövning använder eleven ofta den kortaste mest direkta vägen från rörelsens utgångspunkt till dess avslut. När eleven gör det kan rörelsens form och linje hållas under hela rörelsemomentet. När eleven inte gör det kan resultatet bli att rörelsen blir form- och stilmässigt otidlig.

Eleven utför på ett **fungerande** sätt variationer i rörelsekvantiteter, rörelseflöde och dynamik.

Att rörelsevokabulär utförs på ett fungerande sätt när det gäller variationer i rörelsekvantiteter innebär:

Skilnader i rörelsekvantiteter kan bedömas genom att eleven har förmåga att utföra övningar med dynamiska skilnader såsom adagio och petit allegro.

I hoppövningar använder eleven ofta en elastisk plié, skjuter ifrån golvet och använder motstånd i landningen. Ibland kan eleven ha en tendens att inte använda motståndet i mötet vid golvet vid landningen och då kan hoppet upplevas som stumt i stället för spänstigt.

Vid adagioövningar kan eleven ofta binda ihop rörelserna till en sammanhängande rörelsesekvens med flöde. Eleven arbetar såväl med helheten som med dynamiska skilnader, även om det ibland saknas dynamiska nyanser. Adagiot utförs ofta i balans med styrka och elasticitet i rörelserna, även om alla rörelsemoment

inte alltid utförs tydligt och/eller inte alltid följs fullt ut. Eleven har viss höjd på benen och kan utföra adagiot med linjerenhet. Det finns flöde i rörelserna, en lätthet i rörelseuttrycket och adagiot framförs övertygande.

Eleven kan med **säkerhet** anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande.

SPATIAL FÖRMÅGA

Att med säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:

När eleven gör övningar som innehåller till exempel croisé, effacé och ecarté visar hon eller han tydligt hur kroppens linjer förhåller sig till riktningarna i rummet. Eleven är oftast uppmärksam på den egna insatsen, fullgör övningarna men är inte alltid tydlig med riktningarna i rummet.

Eleven är uppmärksam på sina meddansare genom att ofta anpassa storlek och energi på rörelserna till rummet och sina meddansare. När eleven inte anpassar rörelserna till rummet kan det visa sig genom att eleven håller sin plats i rummet, men inte i samma utsträckning anpassar sig till och håller avstånd till andra dansare när de till exempel kommer för nära.

Vid petit allegro koordinerar eleven rörelser med byten av riktningar i rummet. Eleven klarar ofta byten av riktningar med bibehållen form och med linjer men tappar ibland tydlighet i rummets riktningar. Vid en kombination som innehåller till exempel glissade och assemblé, kan eleven binda ihop stegen men kan ha svårighet med att använda rörelsernas olika dynamik och tydligt byta riktningar i rummet.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelser relaterar till musik och tid.

Eleven följer och **anpassar** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

Att följa och anpassa danstekniken till olika musikaliska aspekter innebär:

Eleven kan ofta interagera och samspela med musiken. Utifrån övningens instruktioner, kan eleven oftast avgöra hur en rörelsesekvens ska fraseras musikaliskt.

Relationen till musiken kan visa sig när eleven exempelvis gör en valskombination och ligger på och inte efter musiken. Det kan också visa sig genom det sätt eleven fraserar och rytmiserar rörelser i en kombination. Då kan eleven exempelvis frasera mellanstegen så att de stora rörelserna ges utrymme och dynamiska skillnader skapas även om eleven ibland behöver arbeta mer för att utveckla nyanser i dynamiken.

Ett annat exempel skulle kunna vara en rörelsekombination med tåspets (för flickor) där eleven kan använda attack men kan ha mer problem med att använda motstånd vid utförandet av rörelserna. Resultatet kan bli att det inte finns tydliga nyanser i den dynamiska och musikaliska fraseringen.

HUR RÖRELSEVOKABULÄR I KLASSISK BALETT UTFÖRS

För att eleven ska kunna utföra rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk behöver eleven arbeta fysiskt korrekt. Den anatomiskt korrekta placeringen bygger på ett funktionellt förhållningssätt där eleven utgår från sina egna fysiska förutsättningar. När eleven bygger en muskulär styrka som framför allt betonar den inre muskulaturen skapas en stabil grund för att utveckla rörelsevokabulär inom den klassiska balettens formspråk.

En anatomiskt korrekt placering innebär att vikten är jämnt fördelad på foten/fötterna som varken pronerar eller supinerar och att kroppens inre muskler hela tiden är aktiva och stabiliserar kroppen i strävan efter att vara i balans och beredd på att utföra viktförskjutningar.

När eleven använder utåtrotationen på ett anatomiskt korrekt sätt innebär det att eleven aktivt utåtrotterar utifrån sina egna fysiska förutsättningar och med tillräckligt utvecklad muskelstyrka förmår eleven konsekvent vara i balans och hålla placering och utåtrotation både i övningar vid stången och ute på golvet.

Att rörelsevokabulär utförs med god säkerhet när det gäller anatomiskt korrekt placering och utåtrotation innebär exempelvis:

Eleven arbetar med en aktiv förlängning av överkroppen/torso och skapar en linje genom ryggraden som går i två riktningar dels upp genom nacke och huvud och dels ner genom bäckenet. Den muskulära aktiviteten är balanserad och det skapas en lodlinje utan spänningar. Mellan axlarna skapas en balans med breddning på både fram- och baksidan av överkroppen.

Sett ifrån sidan går det en lodlinje från huvudet, genom axlarna och bäckenet ner till fötterna och eleven behåller den i övningar genom ett aktivt och medvetet arbete. Att det är medvetet visar sig genom att eleven konsekvent arbetar på samma sätt.

Under stångarbetet arbetar eleven i balans med endast lätt stöd av stången. Eleven använder utåtrotationen på ett anatomiskt korrekt sätt, är medveten om och arbetar aktivt utifrån de egna fysiska förutsättningarna. Det innebär till exempel i övningar att eleven aktivt utåtrotterar både ståben och arbetande ben utifrån sina egna fysiska förutsättningar. Resultatet blir att elevens fysiska arbete är rätt balanserat utan onödiga spänningar och eleven är högt uppe på sina ben.

Eleven kan med **god säkerhet** utföra rörelsevokabulär i den klassiska balettens (och andra dansgenrens formspråk).

Att utföra rörelsevokabulär med god säkerhet innebär till exempel när det gäller koordination, stil, form och linjerenhet:

Elevens förmåga att koordinera rörelser kan visa sig i övningar som använder olika port de bras tillsammans med exempelvis développé. Då kan eleven koordinera arm- och benrörelser väl, skapa flöde i rörelserna och ha ett dynamiskt samspel mellan benrörelser och port de bras under hela rörelsemomentet. Vid till exempel en fonduövning kan eleven genomföra övningen och hålla rörelsens form och linje under hela rörelsemomentet.

Eleven utför på ett **väl fungerande** sätt variationer i rörelsekvantiteter, rörelseflöde och dynamik.

Att rörelsevokabulär utförs på ett väl fungerande sätt när det gäller variationer i rörelsekvantiteter innebär:

Skillnader i rörelsekvantiteter kan bedömas genom att eleven har förmåga att utföra övningar med dynamiska skillnader såsom adagio och petit allegro.

I hoppövningar använder eleven en elastisk plié, skjuter ifrån golvet, landar med motstånd och har spänst i hoppen.

Vid adagioövningar kan eleven utföra varje enskilt moment tydligt, binda ihop rörelserna till en sammanhängande rörelsesekvens med kontinuerligt flöde. Eleven arbetar såväl med helhet som med detaljer. Adagiot utförs i balans, med styrka och elasticitet i rörelserna och dynamiska nyanser. Eleven har höjd på benen och kan utföra adagiot med linjerenhet och grace (elegans). Det finns flöde i rörelserna, en lätthet i rörelseuttrycket och adagiot framförs övertygande med en självklar enkelhet.

Eleven kan med **god säkerhet** anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande.

SPATIAL FÖRMÅGA

Att med god säkerhet anpassa danstekniken till den egna kroppen i förhållande till rummet och andra medverkande innebär:

När eleven gör övningar som innehåller till exempel croisé, effacé och ecarté visar hon eller han tydligt hur kroppens linjer förhåller sig till riktningarna i rummet. Eleven är uppmärksam på den egna insatsen, fullgör övningarna och är tydlig med riktningarna i rummet.

Eleven är uppmärksam på sina meddansare genom att anpassa storlek och energi på rörelserna till rummet och sina meddansare. Resultatet blir att eleven håller sin plats i rummet och i stunden anpassar sig till och håller avstånd till andra dansare när de till exempel hamnar för nära.

Vid petit allegro utför eleven välkoordinerade rörelser, klarar viktförskjutningar genom exakta byten av riktningar i rummet med tydlighet i rörelsens form och linjer. Vid en kombination som innehåller till exempel glissade och assemblé, kan eleven binda ihop stegen, använda rörelsernas olika dynamik och tydligt byta riktningar i rummet.

MUSIKALISK FÖRMÅGA

Den musikaliska förmågan utgörs dels av hur rörelser fraseras och dels av hur rörelser relaterar till musik och tid.

Eleven följer och **anpassar väl** danstekniken till olika musikaliska aspekter.

Att följa och anpassa danstekniken väl till olika musikaliska aspekter innebär:

Eleven kan interagera och samspela med musiken. Utifrån övningens instruktioner, kan eleven avgöra hur en rörelsesekvens ska fraseras musikaliskt.

Relationen till musiken kan visa sig när eleven exempelvis gör en valskombination och ligger på och inte efter musiken. Det kan också visa sig genom det sätt eleven fraserar och rytmiserar rörelser i en kombination. Då kan eleven exempelvis frasera mellanstegen musikaliskt så att de stora rörelserna ges utrymme och nyanserade dynamiska skillnader skapas.

Ett annat exempel skulle kunna vara en rörelsekombination med tåspets (för flickor) där eleven kan använda attack och motstånd vid utförandet av rörelserna och på sätt visa en nyanserad dynamisk och musikalisk frasering.